

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev,
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Naše stališče.

Vedno bolj se bliža čas, v katerem bodo sestavljena razna zastopstva po novi ustavi. Dokler ne izidejo zakoni, ki bodo določali, kako se bo volilo v razna zastopstva, se bodo zastopniki imenovali. Ta imenovanja se bodo izvršila do 1. novembra t. l. za zvezni gospodarski svet, za zvezni kulturni svet, za državni svet in deželne zbornice. V občinah ostane do novega zakona, ki ga bodo sklepali novi deželni zbori, zaenkrat pri sedanjih odborih, ako so še sklepni. Če niso, se odbor ne voli, ampak od oblasti pokliče.

Pogoj za vsako imenovanje je zvestoba do domovine, ni pa v novi ustavi in ne v dodatnem zakonu nikjer izrečeno, da smejo biti imenovani samo organizirani člani domovinske fronte, pač pa ima ta pravico staviti predloge.

Koroški Slovenci smo vsa leta, odkar smo bili dodeljeni sedanji Avstriji, brez pridržkov držali in ohranili zvestobo do države. Šli smo svoj čas tako daleč, da smo dali vse svoje glasove za državni zbor, ker jih sami nismo mogli dobro porabiti, najbolj državni nemški kršč. soc. stranki, kar bi ne mogli, če bi nam država bila deveta brigada. S tem je dobila nemška stranka enega državnega poslanca več. Najbolj smo pa pokazali, da nam zvestoba do države ni prazna beseda, ob težkih julijskih dneh. Niti eden Slovenec se ni udeležil vstaje proti svoji državi. Ne socialni demokratje in ne Landbund ne moreta tega izjaviti. Pokazali smo, da smo najzanesljivejši del prebivalstva v našem ozemlju.

Ne skrivamo tega dejstva, četudi se nas od gotove strani napada kot hlapce. Skrivamo pa tudi ne, da smo Slovenci, da se torej ločimo od Nemcev po jeziku in drugih kulturnih vrednotah. Zato je upravičena naša zahteva, da se pri novi ureditvi zastopstev to upošteva. Nova ustava nam v svojih določbah o manjšinskih pravicah jamči enake pravice in neovirano rabo našega jezika v naših ustanovah. Zato je upravičena naša zahteva, da pride pri urejevanju gospodarskih in kulturnih zastopstev, deželnih in državnih, do izraza naša narodnokulturna različnost od večinskega naroda in to še tem bolj, ker po novi ustavi ni merodajna moč strank, ampak različnost prebivalstva.

Opaza se v zadnjem času v deželi stremljenja, ki gredo za tem, da bi na zunaj naša narodnokulturna različnost izginila. Kolikor smo izvedeli iz listov, ne predvideva ne predlog deželnega glavarja in ne predlog krščanskih socialcev ali Kärntner Tagblatta, za deželni zbor zastopstva Slovencev, kjer imamo dosedaj dva zastopnika svojih gospodarskih in kulturnih interesov. Nova ustava upošteva poseben značaj manjšin, kar bi ne, če bi hotela izbrisati vsako narodno razliko med državljani, kakor je to naredila Italija. Tudi smatramo, da ni v duhu nove ustave, ako se misli, da ne zadostuje, če cela „Kmečka zveza“ vstopi v stanovsko kmečko organizacijo, ampak da se mora še vsak posameznik posebej prijaviti, ne da bi mogel staviti svoje zahteve glede jezika in glasila in da bi bil določen delokrog slovenskih članov. Smatramo, da ne loči naših gospodarsko-socialnih ustanov od nemških strankarsko opredeljenih, ampak kulturna vrednota jezika, ki si ga nismo sami dali. Zato hočemo pri vsej dobri volji sodelovanja ohraniti svoje gospodarske organizacije kot svojo manjšinsko last in ne moremo nikoli pristati na to, da bi z našim privoljenjem trpele naše ustanove kakršno škodo. Nasprotno smatramo, da smo s svojim dosedanjim delom dokazali, da se nam lahko zaupa. Zato bi bilo v interesu države in dežele, da se naše sodelovanje tako učeni v stanovsko in kulturno delo dežele, da vsak vidi, da nova ureditev upošteva posebni

narodni značaj manjšine; da, še več, da vsak vidi, da nova ureditev prelomi z dosedanjim načinom raznarodovalnega in zapostavljačnega ravnanja s Slovenci in nas kot narodno enakovredne učeni v postavodajne in upravne zastope, ker šele tako se bo pokazalo, da res uživamo isto upoštevanje in iste garancije kakor ostali avstrijski državljani. Ker ako se nas ne upošteva kot Slovence, ampak samo kot kmete, obrtnike, delavce itd., potem je navajanje manjšinskih določb v novi ustavi najmanj potrebno in potem imamo mogoče zastopnike kmetov, obrtnikov, starišev itd. v raznih zastopstvih iz naših krajev, a ne slovenskih zastop-

nikov. Posebno zastopstvo slovenske manjšine je edini viden izraz, da se z nami ravna kot enakovrednimi.

Zato je jasno, da ni od nas odvisno, ali se nas smatra za bolj ali manj pasivne napram novi ureditvi, ampak čisto od krogov, ki jim je v deželi poverjena naloga, da pripravijo pot v novo ustavno življenje. Kakor smo se mi našli v sintezo (kladnost) med dolžnostmi do naroda in do države, tako smo uverjeni, da bo tudi vodstvo dežele in države našlo sintezo med upoštevanjem večinskega in manjšinskega naroda. In na začetek te sinteze čakamo.

Soglasja in nesoglasja v Ženevi.

Letošnje mednarodno zborovanje v Ženevi je vzbudilo v svetu silno pozornost. Predvsem tri točke so bile glavni predmet razprav in razgovorov evropskih diplomatov: **avstrijsko vprašanje, poljski manjšinski predlog in vstop sovjetske Rusije v Zvezo narodov.** Končna rešitev zadnjih dveh točk do danes — ko to pišemo — še ni docela razvidna, vendar po dosedanjem razvoju razgovorov ne obeta posebnih presenečenj.

Kancler dr. Schuschnigg je na polno zbrani seji minule srede opozoril mednarodno javnost na Avstrijo: Avstrijo morajo evropske države v interesu miru ohraniti neodvisno in samostojno. Njena sedanja vlada je trdno odločena, da gre po poti, ki jo je začrtal rajni kancler dr. Dollfuss. Avstrija je zmožna samostojnega življenja, če se jo pusti samostojno živeti. Februarski in julijski nemiri so imeli svoj izvor izven avstrijskega ozemlja in se jih je pripravljalo v nepostavnim orožjem. Vendar tudi sedanja vlada noče maščevanja, marveč ponuja svojim političnim nasprotnikom od včeraj svojo roko v spravo in ji je posebno ležeče na tem, da ustvari polno sodelovanje delavstva. Na drugi strani je pripravljena za pogajanja z vsemi državami, ki hočejo z njo sodelovanja na gospodarskem in drugih poljih. Po svojem govoru se je kancler pogovarjal o avstrijskem vprašanju z drugimi državniki, tako tudi s čehoslovaškim ministrom dr. Benešem in jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Jevtičem. Sodi se splošno, da je avstrijski dan v Ženevi končal z velikim moralnim uspehom kanclerjev in tako pripravil pot za nadaljne meddržavne razgovore.

Na velik odpor držav članic je zadel predlog Poljske, ki je po svojem zunanjem ministru Becku **naglasila nevzdržnost dosedanjega manjšinskega dogovora**, ki predpisuje zaščito manjšin le nekaterim malim državam, ne obvezuje pa k enakemu ravnanju z manjšinami velikih držav. „Poljska odklanja vsako sodelovanje v medna-

rodni organizaciji v manjšinskem vprašanju, dokler se odgovor o manjšinski zaščiti ne raztegne na vse članice Zveze narodov.“ — Ta nenavadno ostri korak poljske vlade je rodil velik odpor na strani velesil. Že vnaprej je zedinjenje v tem vprašanju v smislu poljskega predloga brezizgledno, ker se temu protivijo seve vse države, ki ne stojijo glede svojih manjšin pod mednarodnim nadzorstvom. Zamoglo bi se kvečjemu zgoditi, da se po poljskem vzgledu odresejo tega nadzorstva še ostale obvezane države. Tako je Poljska storila evropskim manjšinam le slabo uslugo. Njen predlog je razumeti kot odpor proti samovoljnosti Francije, Anglije in Italije, ki Poljsko kljub njeni številčni in gospodarski moči očitno prezirajo in se nanjo ne ozirajo niti v najdelikatnejšem evropskem vprašanju — sovjetske Rusije in njenega vstopa v evropski mednarodni zbor.

Vstop Rusije v Zvezo narodov je nedvomno najspornejša točka jesenskega zasedanja. Najvztrajnejši zagovornik pridružitve Rusije je Francija, ki pričakuje s tem obrat mednarodne politike v svoj prid in tako povečanje svoje varnosti proti hitlerjanski Nemčiji. Pa tudi Rusija sama si je zaželela večje varnosti v družini narodov, ker jo k temu sili neskladnost lastnega razvoja in naraščajoča nevarnost na daljnem vzhodu. Če vstopi Rusija v Zvezo narodov, se s tem odpove zadnjemu svojemu cilju svetovne revolucije, v kolikor je stremela za njim z netenjem nemirov in nezadovoljnosti. V Evropi in svetu pa se močno spremeni dosedanje politično ravnotežje v prilog državam, na katerih strani bo ta ogromna evropsko-azijska država. Francija je računala na soglasen sklep vseh Zvezinih članic za vstop Rusije v mednarodni zbor. Nepričakovano pa je naletela na največji odpor male Švice, ki se je odločno izjavila proti državi, ki doslej ni priznavala mednarodnih dogovorov in ki z lakoto in mučenjem doma uveljavlja svoje cilje. Kljub švicarskemu protestu je odobritev francoskega predloga za vstop sovjetske Rusije nedvomna.

Kar je sicer novega po svetu. — Med Italijo in Francijo so v teku pogajanja za končni sporazum v podonavskem vprašanju. Italijanski list „Il regime fascista“ naglašja, da bo moral Mussolini, ako hoče priti do resničnega in trajnega sporazuma z Francijo, žrtvovati Jadran in opustiti vsako misel na spremembo mirovnihih pogodb. S tem pa bi si za vedno odtujil Ogrsko in Bolgarijo. — Mala antanta je glede srednje Evrope izjavila na svojem ženevskem sestanku, da je za popolno neodvisnost vseh držav v Podonavju in za zблиžanje na gospodarskem polju. Zato naj se neodvisnost Avstrije zasigura na osnovi Zveze narodov in ne na podlagi italijanskega vodstva.

— Težke dneve doživlja Španija. Socialisti so razvneli v deželi revolucijo in v Madridu proglašili generalni štrajk. Voditelj katoliške ljudske stranke Gil Robles je odrekel vladi svojo podporo in jo s tem prisilil, da poda ostavko. Izhod je sedaj alj socialistična diktatura ali pa zmaga katoličanov. — Štrajk v Ameriki, o katerem smo poročali že v zadnjem listu, še vedno ni končan. Nihče noče odnehati. Vlada pritiska na podjetnike, da vendar sprejmejo zahteve delojemalcev. — Teško je obolel predsednik Čehoslovaške T. H. G. Masaryk. Vsled njegove tsarosti — 85 let — se bojijo najhujšega. — Organizator julijskega puča v naši državi dr. Wächter je po neuspehu

zbežal v Nemčijo, kjer so ga sedaj obsodili na smrt. Uradno se poroča, da je postal žrtev avtomobilske nesreče.

In v domači državi. 12. septembra so na Dunaju praznovali spomin hrabrega branitelja Dunaja za časa turških vpadov meniha Marka d'Aviano. Govorniki so primerjali z njim rajnega kanclerja Dollfussa, ki je istotako rešil Avstrijo grozečega pogina. Knez Štarhemberg je govoril ob tej priliki, da hoče Avstrija gojiti krščansko narodnost in za to odklanja poganski nacionalizem. Narodnost bodi Avstrijcem element, ki jih bo vezal z ostalim svetom. Na svetu morajo biti raznaliki narodi in različna ljudstva, vsi pa so božjem redu člani ene družine. — Vlada je odredila popolno razorožitev članov prepovedanih političnih strank in za prestopke predpisala izredno ostre kazni. Odredba je naperjena predvsem proti Bauerwehrom. — Prosvetni minister je odslovil z novim šolskim letom več visokošolskih profesorjev, ki se niso hoteli ukloniti novi avstrijski miselnosti. Imenovan je za visoke šole tudi poseben komisar z nalogo, da prepreči vsakojake izgrede visokošolcev. — Na solnograško-bavorski meji je bil minul teden ustreljen nek avstrijski graničar. Morilci so pobegnili v Nemčijo. Sploh je v zadnjem času opaziti, da se staro sovražstvo hitlerjancev proti novi Avstriji in njenim osebom zopet najavlja. — Bivši minister Bachinger bo v kratkem postavljen pred vojaško sodišče. — Tudi pobegli voditelji avstrijskih socialistov ne mirujejo. O priliki ženevskega zasedanja so razdeljevali med zastopnike raznih držav neko brošuro, da z njo opozorijo na svojo dozdevno pravico. Propaganda je ostala brezuspešna.

Dve prepovedi.

Na povabilo ljubljanske mestne občine je nameravalo na ljubljanski veleskem tudi trideset Zilancov in Zilank, ki bi v okvirju prireditve Slovanskih narodnih plesov nastopili v svojih narodnih nošah v zilskem raju pod lipo, torej na izrazito kulturni prireditvi. Vse je že bilo pripravljeno, potni listi večini izstavljeni, kar izjavi uradnik beljaškega okrajnega glavarstva zadnji dvojici da je došla od deželne vlade prepoved nastopa Zilancov v okvirju ljubljanskega veleskema in da se za to ne izstavi preostalih dveh potnih listov. Istočasno se je v Zahomcu pojavil orožnik in poizvedoval po imenih oseb, ki so nameravale nastopiti na povabilo ljubljanske občine. Prepoved je med nami in še posebno pa v Jugoslaviji vzbudila obilo pozornost. Na vprašanje osrednje pisarne po vzrokih prepovedi je deželna vlada izjavila, da obstoja nevarnost, da ne bi avstrijski državljani slovenske narodnosti prišli v stike s pobeglimi in v Sloveniji se nahajajočimi narodnimi socialisti.

V nedejlo navrh, t. j. 9. septembra, je bila napovedana slovesnost tridesetletnice izobrazovalnega društva na Radišah. Slo-

vesnost je bila po svojem sporedu nameravana v pretežno verskem smislu z igro „Izgubljeni sin“ pred cerkvijo. Zadnji dan pred prireditvijo pa dospe od celovškega okrajnega glavarstva prepoved in v njej kot razlog navedena „nevarnost motnje javnega reda in miru“. Na željo pojasnila je uradnik celovškega okrajnega glavarstva navedel kot podrobnost, da je radiško izobr. društvo ali boljše nekateri njegovi člani osumljeni narodno socialističnega delovanja ali vsaj simpatij, ker so v času julijske revolte potovali v Jugoslavijo. Kot je očitek sodelovanja ali simpatij z hitlerjanci absurden, je osrednje vodstvo poizvedovalo in zamoglo dognati le, da sta v tednu pred revolto bila nekaj časa dva člana društva v Jugoslaviji, seve niti najmanj z namenom, da prideta v stik z narodnimi socialisti.

Prepovedi smo vzeli na znanje s pridržkom, da gremo — če treba — do najvišje instance v državi, ker nikakor nismo volje se predajati tako samovoljnemu postopanju raznih oblasti in še najmanj pa prenašati očitek protidržavnega stremjenja.

Dodajamo še sledeči komentar: Izgleda, da se v deželi dela po navodilu, naj se zabranijo manjšini vsakteri stiki z Jugoslavijo, ker bi se sicer tamšnje hitlerjanstvo zamoglo iznova razpasti po Koroškem. V zadnjem uvodniku smo podali vso neosnovanost Jugoslavij očitane podpiranja in organizovanja pobeglega hitlerjanstva. Za navedene podatke prevzamemo odgovornost tudi danes. Dvakratna dolžnost merodajnih krogov v državi je, da se sami prepričajo — če izjavi avstrijskega kanclerja in našemu dognanju nočejo verovati — o nesnovanosti svojih sumničenj. Podtikavanju protidržavnosti članom naše manjšine pa kvečjemu govorijo, da je v deželi še dovolj krogov, ki lojalnosti slovenske manjšine niso vzeli z bogvekakim veesljem na znanje, marveč bi jim bilo ljubše, da bi bila manjšina brez vsakega zanimanja za notranjepolitične dogodke v državi ali celo stala na strani hitlerjanstva. Smo mnenja, da je ponovno dokazovanje našega stališča do države po vstopu naše kmetijske organizacije v kmetijsko-stanovski oddelek domovinske fronte in po jasnem zadržanju manjšine povodom julijske revolte, da je vsako ponovno dokazovanje lojalnosti pod našo narodno častjo. Ob teh in sličnih drugih prilikah hočemo odslej najti odločno besedo na primernih mestih proti vsem poizkusom motenja reda in miru med koroškimi Slovenci.

DOMAČE NOVICE

Radiše. (Prepoved.) Drugo septembersko nedeljo bi naše društvo imelo proslaviti svojo tridesetletnico. Dopoldanskemu cerkvenemu sporedu bi sledila slovesnost pred cerkvijo z igro „Izgubljeni sin“, petjem i. dr. Oblast je slavje prepovedala, „da ne bi bil moten javni red in mir“. Prepoved je izvala v ljudstvu veliko razburjenje, čuli so se glasni ugovori in nevolja nad takim nepo-

stavnim postopanjem oblasti. Naj bi oko postave raje videlo simpatizerje hitlerjancev tam, kjer so, ne pa v vrstah katoliškega, slovenskega izobrazovalnega društva! Zanimivo je še, da je nekdo poslal na lice mesta po prepovedi dva ogleduha in da je celo orožnik poizvedoval, če se le ne bomo uprli in kljub prepovedi nastopili. Bojazen je bila brezpredmetna, ker se uklonimo odredbam oblasti, vendar pozivamo vse merodajne naše kroge, da čimprej dosežejo na pristojnem mestu preklic prepovedi in tako zadostijo ljudski želji.

Škofiče. (Jubilej požarne brambe.) Dne 26. p. m. se je vršila pri nas lepa slovesnost naše prostovoljne požarne brambe. S požrtvovalnostjo tukajšnjih gasilcev in občanov se je spravila skupaj lepa svota za nabavo nove motorne brizgalne. To nam je v ponos vsem brez razlike mišljenja, smo pa za njeno nabavo prispevali tudi vsi davkoplačevalci ne oziraje se na narodno prepričanje. Lep dan smo imeli, ko smo blagoslovili brizgalno in se nato nekoliko razveselili na veselici pri Mutarju. Toda nekaj je vendar razočaralo naše ljudstvo, namreč, ker se je ravno ob slovesnosti, ki naj bi bila pravi praznik nesebične gasilske misli, popolnoma pozabilo Slovencev. Vsi govori, petje in druge točke so bile izključno nemške, tako da je izgledalo, kot da v Škofičah sploh ni Slovencev. Če pa si stopil v katerokoli družbo gasalcev ali gostov, si moral strme poslušati samo slovensko govorico. Menimo, da tudi tod lahko zahtevamo več razumevanja za skupnost in vzajemnost. Kot smo vsi prispevali k motorki, tako naj bi tudi slovesnost bila namenjena vsem brez razlike. Nočemo razdora, vendar smo mnenja, da bo nepristranost gasilski misli samo v prid in lepemu gasilskemu geslu samo v čast. To naj pomislijo, ki hočejo delovati v čast božjo in v pomoč bližnjemu!

Bistrica v Rožu. (Razno.) Slišati je, da bodo naši, po julijski revolti internirani gospodarji in fantje skoraj izpuščeni. Četudi ti ne stojijo v naših narodnih vrstah, smo vendar mnenja, da je prav, da se strogo loči med zapeljanimi in zapeljivci. Mnogi od prvih nimajo niti najmanjše prave predstave o hitlerjanstvu. V zadnjem času smo dobili sem precej vojaštva, ki straži ob bližnji državni meji. — Iz domačega gospodarstva imamo poročati, da je letina precej dobra. Pomanjkljivo je obrodila rž, povoljnije so druge žitne sorte. Obeta se tudi dobra ajda, če je vreme v zadnjih tednih ne skazi. Začeli smo tudi že s spravljanjem jesenskega sadja, posebno dobro so obrodile hruške in zato se nadejamo dovolj dobrega mošta. Težave imamo z lesno trgovino, ki še vedno ne obeta ničesar dobrega. Upamo na prihodnjo vigred, da prinese tudi tozadevnega izboljšanja.

St. Janž v Rožu. (Orgle popravljene.) Kakor drugod so med vojno odvzeli tudi tukaj cinaste piščalke iz orgel. V koroških bojih leta 1919 pa je zadelo šentjansko cerkev več granat, ki so prodrle strop cerkve in poškodovale tudi orgle. Vse to nam je zdaj popravil orglarski mojster Marka Schellander iz Poreč ob jezeru. Nove piščalke iz cinka so stale 320 šil., delo pa 230 šil. Popravila

PODLISTEK

F. K. Meško:

Njiva.

Tedaj je spoznal, da je zanj vse izgubljeno. Ostala mu je edina pijača.

Sicer tudi ob pitju ni bil povsem varen. Nenadoma je zalučal kdaj polpijan, zvoljen gost ali zloben šaljivec vanj čudno vprašanje: „He, Matija, kako pa s tvojo njivo?“ Tako nečedno je naglašal „s tvojo“, da je zarezalo v srce huje, nego če bi naravnost in odločno rekel: „Saj vemo, da ni tvoja“. In tako prekanjeno in zlobno se je smehljaj, tako lokavo mu je mežikal, da je bolj speklo, nego če bi na glas zakričal: „Saj vemo, kako si si jo prigriljal! Saj vemo, da si po krivem prisegel in sosedu Petra spravil v grob.“

Bal se je družbe takih pivcev, a popival je vendar. Iskal je družbe takih, ki je vedel o njih, da mu ničesar ne očitajo. Takim je celo plačeval.

In domov si je prinašal žganja in pil doma, kadar mu je bilo težko pri srcu. A rajši je pil v krčmi.

Sredi zime se je vračal nekega večera pijan. Kako je prišel na hrib, sam ni vedel. A ob njivi se je nenadoma zavedel.

Pograbil ga je divji srd nanjo, da mu je v glavi bolj zašumelo od sovražstva, nego mu je že šumelo od pijače. Začutil je, kako mu je postalo po vsem telesu vroče od samega srda.

Mahnil je naravnost na njivo, čez trdi celec. Z vso močjo je stopal, cepetal, lomil z okovanimi čevlji zmrzlo skorjo na vrhu, da bi dosegel z nogo zemljo, sovraženo njivo, ter jo pohodil, ranil, zadal ji čim najhujše bolečine.

A ko je tako cepetal, mu je nenadoma izpodneslo noge. Padel je na kolena. Škornji so mu obtičali povsem v snegu — zazdelo se mu je, da ga nevidne roke drže zanje, trdno, kakor jih nikoli več ne bi marale izpustiti. A ni se mnogo brigal za to. Nagnil se je dol k snegu in lomil z rokami trdo odejo, da mu je rezala skozi kožo in se mu je izza nohtov pcedila kri. A ni pazil. Grabil je sneg, ga metal v stran, grebel globlje in globlje. Samo da prikoplje do njive, da jo zadavi kakor živo bitje, najhujše sovraženo na svetu! Hropel je; pot mu je curkoma lil po licih. Vsa spodnja obleka mu je lepela na telesu, vsa potna; hlače na kolenih so mu bile mokre od snega, ki se mu je tajal pod kolena. A se ni menil za to.

Ko je po dolgem trudu prikopal povsem do zemlje, je začutil, kako je vsa mirna, trda in hladna, še vedno molčeča v svojem zaničljivem ponosu. Pobesnel je, ko jo je videl tako brezbrizno in pokojno. Kakor bi najhitreje mlatil, jo je začel tepsti s pestmi. Ni se zavedel v veliki besnosti, da udarja po ledu in po snegu, ki mu je sproti polzel pod rokami nazaj na njivo, kakor bi jo hotel briniti in bi sprejemal on njej namenjene udarce.

Ves je že ležal v razrahljanem snegu. Pogrezal se je vanj globlje in globlje. A še je udarjal, tepel, tepel...

Od pijače, od telesnega napora, od duševnega razburjenja se ga je polasčevala omamna slabost. Niti izkupati se ni več mogel iz snega, ne se dvigniti, tako utrujenega, tako vsega pobitega in raztepenega se je čutil.

„Premagala me je! Umori me!“ mu je blisnilo skozi misli.

„Pomagajte! Pomagajte! Umori me!“ je pričel klicati s plašnim, obupanim glasom.

Mariji Korenki je tisti dan storila telica. Preden je legla, je šla pogledat v hlev bolešno mater in malega telička. Ko se je vračala z leščerbo v hišo, je zaslišala prek od njive polglasne, slabotne klice: „Pomagajte! Pomagajte!“

Postala je ob hlevu. Morda se moti? Ne! Razločno sliši klice, v odmorih, pojemajoče, kakor bi prosil usmiljenja in pomoči že umirajoč ponesrečenec.

Naglo je stopila v sobo, ogrnila veliko ruto in se napolnila prek na njivo. Sneg je bil tako zmrzel, da jo je držal.

Kako se je zavzela, ko je našla v snegu sosedu Matijo. Na trebuhu ležeč v snegu je le še slabotno, kakor bi že napol dremal, vzdihoval in prosil: „Pomagajte! Pomagajte!“

„Vstani, Matija!“

„Pomagajte! Umori me!“

Marija je postavila leščerbo na sneg in prijela sosedu, da mu pomaga pokonci.

A komaj ga je za spoznanje dvignila, je padel kakor kamen nazaj v sneg.

(Dalje sledi.)

so trajala tri tedne. Schellander je vesten in priden delavec, rojak iz Roža. Krizo čuti zelo močno, šentjanske orgle so bile letos njegovo prvo delo. Župnim uradom se more toplo priporočati. Orglarške obrti se je izučil pri pokojnem Kuherju.

Št. Tomaž pri Celovcu. (Nova družina.) V ponedeljek dne 10. t. m. je stopil pred oltar Matere božje na Brezjah g. Andrej Šturm, pd. Toman iz Svinče vasi in sklenil nerazdružljivo ves s svojo nevesto Zofko Grillovo. Njegov krasni dom je z njo dobil gospodinjjo, ki bo vredna naslednica pridne, verne in splošno priljubljene Tomanove matere. Pa tudi ženin dober naslednik svojega očeta, ki si je lepo in veliko Tomanovo kmetijo pridellal le z lastno pridnostjo. Z malimi sredstvi jo je kupil svoječasno od celovške občine, s svojo pridno družinico jo je spravil v vzoren red in vidno je počival na njegovem delu in znoju božji blagoslov. Tako obilno blagoslovljeni sad svojega dela je obče spoštovani Tomanov oče po končani vojski izročil sinovoma. Morčevo kmetijo je dal starejšemu sinu Miheju, Tomanov dvor pa mlajšemu Andreju. Oba kažeta hvaležnost do dobrega očeta s tem, da po njegovem vzgledu skrbijo za to, da ohranita zemljo slovensko sebi in svojim potomcem. O tem priča vzorno urejeno gospodar. tako pri Morču, kot pri Tomanu. Kljub obsežnosti Tomanovega posestva se Andrej žrtvuje še za blagor javnosti, od Slovenske stranke je bil izvoljen v občinski zastop, kjer plodonosno deluje, dolga leta že opravlja službo organista v domači farni cerkvi in to popolnoma brezplačno, mnogo denarnih žrtev je doprinesel v prid cerkve, največ pa je storil v prid slovenskega kmeta s svojim požrtvovalnim in vzornim delom v tamošnji hranilnici in posojilnici. Ob tolikem in tako bogatem delu v narodni dobrobit se čutimo dolžne, da mu k najvažnejšemu življenskemu koraku iskreno čestitamo. Tradicija Tomanove družine naj živi še nadalje v mladem rodu, katerega daj Bog novoporočencema v obilnem številu!

Rožek. (Letina in drugo.) Letina kaže letos v splošnem jako slabo v našem okolišu. Ozimino je skoroda popolnoma uničila zima, da le malokdo razpolaga z zadostno krušno zalogo rži. Šmartin pa je zadela še toča, da niti semena ni. Vsled vednega dežja se je uničilo tudi precej otave, krompir gnije, koruza slabo dozoreva in ajda tudi slabo kaže, čebele niso dobile nič, pa tudi kmetu ajda ne bo prinesla mnogo. Krme je dosti in tudi paša je dobra. Sadna letina pa srednja. — Udeležili smo v precejšnjem številu jubilejne slavnosti šentjakobske požarne brambe. Ni pa bilo od nas videti pri proslavi tistih, ki bi bili v prvi vrsti poklicani, da se odzovejo vabilu. — Dne 20. p. m. smo pokopali Kovačevega očeta v Šmartinu. Rajni je bil obče spoštovan in priljubljen, stara zavedna in globoko verna korenina. Kakor je bil sam, tako je vzgojil tudi svoje sinove, katerih eden je vrl voditelj fantovske zveze in član tamburaškega zbora. Zavedni družini naše sožalje, rajnemu bodi Bog večni plačnik!

Sele. (Vzajemna pomoč.) Kakor smo svojčas že poročali, je začetkom majnika uničil požar skedenj malega posestnika Mihaela Užnika, p. dr. Zebrada (Sred. Maleja) na Sred. Kotu. Kdor pozna lego njegove hiše, bo pač razumel, da je pogorelega skrbelo, kako skedenj zopet postaviti. Naselje „Pri Malejih“ je visoko gori v bregu, pot tja gor strm in komaj potu podoben, žage globoko spodaj v grabnu. Kako spraviti v to višino potrebni stavbni material in s kakimi stroški! Pogorelec je bil zavarovan pri selskem „Vzemnem društvu zoper požarno škodo“ za malenkostno svoto, ki bi mu davno ne zadostovala. A vsak član društva je obenem član naturalne zavarovalnice, in to je bila za pogorelega rešitev. Po visočini svoje zavarovane svote je bil vsak ud dolžan pomagati pogorelcu z 1 do 5 dnin dela ali z materialom iste vrednosti ali se odkupiti z denarjem, dnino po 5 S. Od drugod se je slišalo, da so se naturalne zavarovalnice obnesle le, dokler ni bilo kakega požara; ko pa je bilo treba kakemu pogorelcu dejansko priti na pomoč, so ljudje godrnjali, izstopili in večkje se je naturalna razdružila. V čast Selanom pa bodi povedano, da so s prav malimi izjemami skoro vsi storili svojo dolžnost, nekateri še več kot so bili dolžni. Darovali so deske, stavbni les in deščice, pomagali z delom in vožnjo ali prispevali z denarjem. Tudi gospodstvo Maresch-Wittgenstein na Hollenburgu je darovalo nad 3 m³ desk in precejšno množino lesa. Edino na ta način je bilo mogoče postaviti gospodarsko poslopje, brez te pomoči bi bil moral pogorelec kmetovanje opustiti. Tako se je v tem slučaju lepo pokazala bratska

Kaufen Sie Zahnpasta in der Tüte?

Nein, das wäre unhygienisch und darum verwenden Sie die Tuben-Packung.

Für Lebensmittel aber ist die Verpackung noch viel wichtiger. Verlangen Sie daher immer den echten Kneipp Malzkaffee

Kathreiner

nur in Paketen!

vzajemnost Selanov. Naj bi se tako hvalevredno tudi še ob drugih prilikah! Pogorelec kliče vsem: Bog plačaj tisočero!

Bilčovs (Poroka). Dne 15. 9. se je pri nas poročila Angela Šelander in sicer jo je peljal pred oltar učitelj Janez Winkler. Kot bi bil slučaj, smo čitali v zadnji številki našega lista o poroki znane voditeljice naših gospodinjstkih tečajev g. čne Krištofove, naša Angela pa je bila njena dobra prijateljica. Obe sta se po naključju skoroda istočasno poročili. Želimo obema paroma mnogo sreče in blagoslova!

Bekštajn (Znamenje časa). Dne 10. t. m. se je v občinski pisarni oglašil nek ničvrednej in zahteval od župana podporo in sicer kar 30 šil. Župan mu želje seve ni mogel izpolniti, nakar je berač zagrabil metlo in znjo pobil na občinski hiši okrog 30 šip. Maloščani so rogovileža zasledovali, a je ubežal v smeri proti Beljaku. Pač zasluži, da se ga eksemplarično kaznuje.

Djekše. (Smrt.) Globoka žalost je legla na Šrancovo družino. Še ni minul mesec, odkar smo pokopali Miciko Kassl, pridno hčerko Šrancove družine. Bila je stara komaj 15 let. Beloblečene tovaršice so jo nesle k večnemu počitku. Medtem ko je pridna hčerka ležala na mrtvaškem odru, je trpela njena mati težke bolečine v celovski bolnici. Ko je hčerka že počivala v zemlji, so prepeljali mater domov in le tiho je zajokala močna mati ob strašni vesti. V torek 4. sept. pa je odšla tudi sama za svojo hčerko. Ob njeni zadnji poti jo je spremljalo veliko število ljudstva. Domači župnik č. Repnik so s sobratom č. Plaschem iz Visoke Bistrice opravili pogrebne obrede in govorili rajni materi poslovilne besede. Z zaostalimi tudi mi sožalujemo.

Loče v Jugoslaviji. (Smrt šentjakobskega rojaka.) V torek 4. t. m. je storil žalostno smrt vodja orožniške postaje v Ločah v Jugoslaviji Janez Kajžnik, rodom iz Svaten pri Št. Jakobu v Rožu. Rajni je užival vsesplošno spoštovanje. Njegovega pogreba se je udeležilo nad 30 orožnikov-tovarišev, požarna bramba in pevci, krsto so nosili štiri vodje or. postaje. Na grobu se je od njega med drugimi poslovi v imenu tovarišev poljičanski komandir, v imenu Korošcev pa njegov ožji rojak Ivan Velikogne, orožniški vodja na Pragerskem. Pogreba se je udeležil tudi njegov brat Jože, ki je posestnik v Svatnah pri Št. Jakobu. Rajni je bil ves čas svetovne vojne na fronti in je po razpadu monarhije stopil v jugoslovansko orožniško službo. Zapušča štiri nedorastle otroke. N. p. v m.

Štebenj pri Beljaku (Smrt). Nne 5. t. m. smo spremili z zadnjemu počitku pd. Mežnarco. Potrpežljivo so bili prenašali življenske težave, neustrašeno šli svojo pot kot verna in zavedna gospodinja. Velika udeležba pri pogrebu je pričala, da smo jih vsi spoštovali. Naj počivajo v miru, ostalim naše sožalje!

Drobiz: Celovski uradi, tako bolniške blagajne, delavska zbornica i. dr. imajo od 17. t. m. spet normalne uradne ure dopoldne in popoldne. Stranke sprejemajo samo dopoldne. — V Borovljah je ko-

roški prosvetni referent uvedel tečaj za narodne plesse. Pa ne, da se bodo učili samo tirolskih plesov? — Z 8. sept. je bilo v deželi 6808 brezposelnih, med njimi 1065 žensk. — Kmetijska šola na Tancenbergu ne bo več otvorena. Vzrok je med drugim tudi pomanjkanje učencev, čemur ni čuda, če jih mora šola pri Hoprijanu dobivati celo iz Zgornje Koroške. Mogoče bi vsaj z delnim slovenskim učnim redom vendarle boljše uspevale. — Tečaj za voditelje K. A. v Osojah je preložen na začetek novembra. — Vlomili so minuli petek v trgovino obč. komisarja F. Franka v Št. Jakobu v Rožu. Splazili so se skozi pošto v pisarno in iz blagajne odnesli 10.000 šil., med temi 2000 šil. občanskega denarja. Izgleda, da so bili v poslopiju dobri poznani in da jih ne bo treba daleč iskati. Zaenkrat pa za njimi ni sledu. V Vrbi se je minuli četrtek ponesrečil pri križu strehe Silvester Steinwender.

NAŠA PROSVETA

Šentjakobski jubilej.

Jubilej petdesetletnice šentjakobske požarne brambe je bil res pristrčna domača slovesnost, za katere lepi uspeh je tekmovalo mlado in staro. Že tedne poprej so o njej govorili in se pomenkovali grčavi šentjakobski možje, ti vzori pristnih slovenskih korenin, o njej se je menila komaj šoliodrastla mladina, nanjo se pripravljalo požrtvovalno članstvo. V jutro jubilejnega dne je odkorakala k farni cerkvi strumna četa osemdesetih gasilcev, pred njimi pa za brambino zastavo trije zastopniki Jugoslovanske gasilske zveze v krasnih gasilskih uniformah. Č. dekan Šenk so darovali slovesno sv. mašo za rajne gasilce, v cerkvenem nagovoru pa podali krasno primero ognjenega zemeljskega elementa z večnim ognjem onostranstva. „Gasilska služba je delo iz pristno krščanskega duha ljubezni in ta naj napolni tudi vse ostalo naše življenje,“ da dejali ob koncu. Po sv. daritvi je bila pred spominsko tablo padlih vojakov slovesna „Libera“ in nato poklonitev venca, nakar so pevci zapeli žalostinko „Oj Doberdob“. Tako se je bramba oddolžila spominu štiriinosemdesetim vojakom domače fare, katerih večina je bila v gasilskih vrstah.

Krasno popoldansko vreme je privabilo na slavnostni prostor veliko število občinstva iz vseh rožanskih krajev. Došli so tudi gasilci-sosedje iz Velike vasi, Področčice, Podgorij in Ledenic ter zastopniki globaške požarne brambe, končno sta dospela še načelnik deželne gasilske zveze gosp. Koutnik iz Beljaka in okrajni gasilski načelnik Kointsch iz Vrbe. Oficielna zastopstva je bramba sprejela z uprav vzornim pozdravom in sviranjem godbe iz Loč. V večji družbi je došel na slovesnost tudi g. poslanec Ogris Janko iz Bilčovsa, ki so ga gasilci in občinstvo pristrčno sprejeli.

Slavnost je v imenu brambe v jedrnatem nagovoru otvoril načelnik g. Janko Čuden, nato pa je g. Mayer pozdravil jubilate in goste v imenu šentjakobske občine. Šentjakobski moški zbor je odpel originalno „Koroške doline“, nakar je brambin tajnik g. Baumgartner kratko in pregledno orisal postanek in razvoj požarne brambe, ki je v petdesetletju vršila ogromno delo gasilske požrtvovalnosti. Sledila je koroška himna, ki jo je brezhibno zapel tridesetčlanski brnški zbor, za njim pa je povzel besedo okrajni gasilski načelnik, ki je s toplimi besedami čestital jubilatki in naglasil važnost solidarnega delovanja gasilcev. Slavnostni govornik je namenil svoje prve besede jubilatkom-starostam, ki so ali stali brambi ob rojstvu ali pa skozi petindvajsetletje v njenih vrstah delovali v čast božjo in pomoč bližnjemu. Izrekel je priznanje delovnim udom, katerih zaslug je, da se nahaja to pristno domače društvo na toliki višini. Beseda pobude pa je veljala mlademu naraščaju, ki se je pridružil vrsti in krasno sliko brambe vsestransko izpopolnil. Tudi narod naj bi bil nekako gasilsko društvo in naj bi mu sličil v disciplini in slogi, v požrtvovalnosti in nesebični ljubezni,“ je zaključil svoj govor. Po razdelitvi diplom se je vršila sredi vasi defilacija gasilcev pred častnimi gosti, načelniki in jublati in nato gasilska vaja. Ti dve točki sta vzbudili splošno pozornost, pa so ju gasilci izvedli tudi nadvse strumno in eksaktno. Ob koncu oficielnega sporeda je načelnik dež. gasilske zveze v laskavih besedah pohvalil vzorni nastop in disciplino in obljubil zvezino vsestransko pomoč. Slavnost je zaključila prôsta zabava, ki je trajala tja pozno v noč.

Lepi šentjakobski gasilski jubilej ostane nepozaben vsakemu udeležencu. Mnogo je doprinesel tudi k ublažitvi narodne nestrpnosti in s tem v veliki meri zadostil svojemu lepemu geslu „V slavo Najvišjemu, v pomoč bližnjemu“. Želimo le še, da bi bilo tudi drugo brambino petdesetletje tako polno sadov gasilskega truda in ljubezni.

Gospodinjski tečaji S. K. S. Z. Stariši: Najboljša dota vašim hčerkam je še vedno dobra srčna in strokovna izobrazba. Če zamoerete, dajte hčerke v naše gospodinjske šole v Št. Jakobu in Št. Rupertu. Če ne, se domenite s sosedi in zahtevajte šesttedenski tečaj prosvetne zveze. Dobre gospodinje vam bodo za to nekoč hvaležne.

Zvabek. V nedeljo dne 30. t. m. ima naše izobraževalno društvo ob 3. uri pop. v društvenem prostoru svoj letni občni zbor s poročili, govorom in deklamacijo. Članstvo vabi k polnoštevilni udeležbi odbor.

GOSPODARSKI VESTNIK

Na jesensko pašo!

Našo živino držimo vse preveč v hlevu, kar nikakor ni v prid zdravju, utrjenosti in odpornosti, pa tudi ne razvoju, rasti in donosnosti živine. Živino proti njeni naravi in volji zapremo v hlev in za to ni čudno, če je njeno telo od roda do roda slabše in občutljivejše. Zato je potrebno, da ukrenemo vse, kar pripomore k ohranitvi zdravja naše živine.

Sem spada v obilni meri tudi jesensko pasenje živine. Posebno potrebno je, koder ni planinskih ter drugih skupnih ali domačih pašnikov. Tod je živina morda skozi celo poletje priklenjena na hlevsko življenje in je tako oropana gibanja, bivanja in dihanja v svežem zraku. Sveži zrak urejuje prebavo, sonce in njegova svetloba vplivata ugodno na zdravje. Telo se na prostem dobro razvija, okrepi, utrdi in lepo oblikuje. Tudi na mlečnost ugodno vpliva bivanje v prosti naravi. Često se pomanjkljiva rodovitnost zboljša zunaj na prostem, krave in junice se lažje ubrejijo in pri porodih navadno ni težav. Hlevska živina ima predolge parklje, nepravilno zraščene noge, vklenjen ali vzbočen hrbet, slabo razvit križ, šibko ledje, ozka prsa in je lažje dostopna raznim boleznim.

Zato naj bi kmetje svoji živini privoščili obilo jesenske paše, posebno plemenski in mlečni živini. Med pašo lahko še enkrat pred zimo temeljito prečistimo hlev, ga pobelimo, razkužimo z apnenim beležem ter izvršimo razna potrebna popravila, da bo hlev pozimi svetel, zračen in suh, pa tudi primerno topel in brez prepaha.

Po travnikih pasemo večinoma septembra, prenehamo pa oktobra ali pa šele novembra, kakor je pač vreme. Če je jesen lepa in mila, je po travnikih dovolj paše, ki naj jo živina dobro izkoristi. Živali, ki so se pasle že od maja ali junija, lahko hodijo tudi ob manj ugodnem jesenskem vremenu na pašo. Živali pa, ki so deležne le jesenske paše, morajo pri neugodnem jesenskem vremenu ostati že v hlevu. Tudi je dobro, da pasenje ne zavlečemo, ker do golega popašeni travniki ne prezimijo dobro.

Ob lepem, suhem in toplem vremenu lahko gre živina ob vsaki uri na travniško pašo, nikakor pa ne ob dežju in v mrzlih jesenskih jutrih, ko krije travnike slana. Na premokrih ali s slano prevlečenih travnikih lahko dobi drisko in začne kašljati, breje živali pa lahko zvržejo. Ob takih dneh naj gre živina na pašo zjutraj šele, ko slana zgine in se paša nekoliko osuši. Dobro je za travnik in živino, če živini pred pasenjem položimo nekaj sene. S tem jo lažje obvarujemo napenjanja, ki se rado pojavlja pri pasenju na dobro zagnojnih travnikih z bujno pašo ali celo deteljščih.

Paša vpliva ugodno tudi na zatiranje travniškega plevela. Še bolj primerno v to je pa spomladansko pasenje. Ko se živina pase po travnikih, potepa plevel, zatlači mišje luknje i. dr. ter na ta način tudi travniku le koristi. Tako je jesenska paša vsestransko priporočljiva in nudi živini ter travnikom mnogo dobrega. Zato ven z živino na jesensko travniško pašo!

Po „Gospodarskem listu“.

Kako obvarujemo krompir gnilobe. Letošnji krompir je vsled obilega dežja močno nagnjen k gnilobi in bo zato treba podvojene pozornosti, da

ga ohranimo zdravega in neokuženega. Že v predzadnji številki smo navedli, kako naj se postopa s krompirjem v hramu. Dodajamo še, da ponekod kleti pobelijo z apnom in v njih zažgejo nekaj žvepla, potem ko so vse špranje in luknje dobro zamašili. Žveplov dim zamori vse klice in razkuži prostor. Krompir naj bi posebno letos bil dolgo kje pod skednjem ali v kaki uti, da se temeljito osuši. Šele v oktobru ali celo v novembru naj se ga spravi v kleti. Tla, kamor polagamo krompir, potrosimo s prahom žganega apna, nato položimo plast krompirja, ki jo po vrhu potrosimo z apnom, drugo plast krompirja in spet apno, da je ves krompir obdan z apnom. Živo apno je brezdvoma najboljšo sredstvo za to, da ostane krompir zdrav. Živo apno obvaruje gomolje pred zunanjo gnilobo in prepreči, da se notranja gniloba ne širi na druge, zdrave gomolje. — Še na nekaj opozarjamo: ne pozabite krompirja prebirati! Za seme naj bodo gomolji z zdravih njiv. Celi gomolji jajčje velikosti so za seme boljši od rezanega krompirja. Kar je nagrizenega, narezanega, poškodovanega krompirja, služi za krmo. Na trg se postavlja samo dobro izbrano gomolje.

Kako je z žitno letino v Avstriji. Po doseganih cenitvah se da primerjati letošnjo letino oni iz leta 1931 in 1932. Pšenice se je pridelalo v državi skoro za tretjino manj od lani, ječmena za petino. Lanska letina pa je bila, kot znano, rekordna kot je že celih deset let ni bilo. V primeri z drugimi državami je Avstrija manj pridelala, kar gre na račun mešane setve in gotovosti zemlje.

Pomožna akcija za gorske kmete (Gebirgsbauernaktion) je podaljšana do 31. oktobra. Izprva je bilo nameravano, da imajo biti dela za izvedbo pomožne akcije gorskim kmetom končana v štirih mesecih do konca avgusta. Z novo postavbo pa je termin podaljšan za dva meseca.

Ljubljanski jesenski velesejem je bil po številu in raznolikosti razstav kulturnega in gospodarskega značaja izredno bogat. Kulturni njegov del so tvorile razstave „Slovenska pokrajina“, „Mati in dete“, izseljeniška in higijenska razstava. Gospodarsko stran so podčrtale ribarska razstava, hranilniška in obrtniška razstava, mednarodna razstava psov vseh pasem i. dr. Zelo dobro je bil zaseden industrijski, trgovski in obrtni oddelek. Velesejem je obiskalo skoroda 100.000 posetnikov iz Jugoslavije, Avstrije, Nemčije in še mnogih drugih držav. 15. mednarodni vzorčni velesejem v Ljubljani se vrši meseca junija prihodnjega leta.

Celovski trg. Pšenica 38—40, rž 28—30, ječmen 19—22, oves 20—21, ajda 22—24, koruza 19—23, grah 80—1.10, enako leča, zeleni fižol 60—80, krompir 12—14, sladko seno 7—9, kisle 6—7, enako slama, zelje 20—30, goveja mast 4.— do 4.50, čajno maslo 3.60—4.—, sirovo maslo 2.80—3.60, prekajena slanina 4.—, svinjska mast 2.40—2.80, jajca 12—14, kokoši 2.— do 3.—, trda drva 4.— do 5.—, mehka 3.— do 4.— šil. za kub. m.

RAZNE VESTI

O morju.

Splošno se misli, da pomeni morje stoječo vodo brez vsakega gibanja in izmenjavanja, razun penečih in gibajočih se valov ob viharju in vetru. To je velika zmotna. Morja imajo takozvane morske toke, to so pravcane reke v morskih globinah ali površinah. Vsa morja se gibljejo, izravnavajo, odtekajo in dotekajo. Samo nekoliko pomislimo: nemogoč je slučaj, da bi v vsa morja dotekala po rekah in veletokih enako velika množina vode. Atlantski ocean je manjši od Tihega oceana, pa ima razmeroma največ vodnega dotoka in njegova površina bi morala že davno prestopiti bregove ob Evropi in Ameriki, da ne bi oddajal vodne množine grugam. Tudi podnebje Atlantskega oceana je ostrejše in hladnejše kot ob drugih oceanih, zato izhlapeva tod manj vode kot drugod.

Atlantski ocean, ali še bolje Sredozemsko morje je nekako glavno kolesce v ogromnem stroju, kateremu sliči morja s svojim življenjem. Letno dobiva nad bilijon kubičnih metrov vode, iz Atlantskega oceana mu doteka letno še drugih 12 bilijonov kubičnih metrov vode. Kam gre ta ogromna vodna masa? Saj izhlapi letno na Sredozemskem morju komaj 2 bilijona kub. m. vode. V bližini Gibraltarja ob španski južni obali je v morski globini močan vodni tok iz Sredozemskega morja proti zahodu v Atlant. Ladje, ki se tod potopijo do 30 ali 40 m, ne padejo na dno, marveč jih tok žene proti zahodu. Ladje pa, ki ostajajo na

površini, odhajajo z drugim vodnim tokom proti vzhodu, kar pove, da teče na površini voda iz Atlanta v Sredozemsko morje.

Atlantski ocean pritiska z velikansko silo ob Ameriko in vzbočena srednjeameriška obala kaže, da skušajo vodne mase najti najkrajšo pot preko Srednje Amerike k Tihemu oceanu. Zadržuje pa jih zemlja in zato tečejo ob obali proti severu in jugu in se snidejo s Tihim oceanom šele na najskrajnejših koncih južne in severne Amerike.

Tihi ocean med Ameriko in Azijo oddaja svoje vodne mase proti zahodu Indijskemu oceanu. Ta je nekako vodno zbirališče, je najtoplejši in izhlapeva zato največ vode. Nekaka mrtva točka je južni rtič afriške obale, kjer se držita Atlantski ocean in Tihó morje. Tod tokovi ne silijo nikamor, kar kaže vodno ravnotežje.

Kot v vsej naravi je tudi v življenju raznih oceanov veličasten zakon izravnavanja in urejanja med dotekanjem, odtekanjem in izhlapevanjem vodnih množin. To prelivanje in spreminjanje je hkrati največja pomena za izravnavo podnebja. Vodne množine okoli zemeljskega ravnika ali ekvatorja grejejo sever in jug in omogočajo tudi tod človeško, živalsko in rastlinsko življenje. Dokazano je še, da bi kontinenti sveta ne mogli imeti ugodnejše lege, kot jo imajo in da je tudi razmerje med celino in vodo na zemlji kar najprimernejše.

Bacil raka odkrit. Ravnatelju nekega znanstvenega zavoda v Dahleu pri Berlinu se je baje posrečilo odkriti povzročitelja raka. To odkritje bi pomenilo največji dogodek v sodobni medicini, ker bi se v tem slučaju gotovo kmalu našlo sredstvo za zdravljenje te doslej neozdravljive bolezni.

Originalna zamisel. Neki švedski inženjer hoče ustanoviti v Avstraliji državo, ki bi sprejemala brezposelne iz vseh delov sveta. Vse velike države naj bi se združile v nekako trgovinsko družbo in prispevale za novo državo denar, blago in ljudi. To državo bi upravljal izprva poseben predsednik mednarodne družbe, s časom, ko bi se ljudje medsebojno privadili, pa bi se začeli samostojno upravljati in vladati. Inženjer trdi, da bi se iz mešanice brezposelnih sčasoma izkristalovala nova narodnost, kakor je bilo to pri Amerikancih. — Načrt, kot je lep in človekoljuben, bo ostal neizveden, ker ga je ustvarila preveč drzna domišljija.

Strela je vrnila vid. V nekem angleškem mestecu sta imela dva zakonca slepo hčerko. Ker sta bogata, sta jo vodila iz sanatorija v sanatorij, od špecialista do špecialista, da bi ji vrnila vid, a vse je bilo zaman. Pred tednom pa je ležalo ubogo dekletce na divanu, medtem ko je zunaj divjala huda nevihta. Naenkrat udari strela, hčerka krikne in zakrije oči z ročicami, po licih pa ji iz strahu pritečejo debele solze. Mati prestrašena prihiti in hčerka ji potoži, da jo peko oči. Položijo jo spat in na oči devljejo mrzle obklade. Drugo jutro se dekletce vzbudi in zavpije: Mama, vidim!

250 ljudi zgorelo na morju. Minuli teden je svet pretresla vest, da se je blizu ameriške obali vnela neka večja potniška ladja, na kateri se je nahajalo nad 300 potnikov in 285 moč posadke. Na ladji se je iz doslej nepojasnjenih vzrokov dvignil plamen visoko v oblake, da je bilo videti žareče nebo nad 50 km daleč. Na nesrečo pa so bile druge ladje, ki so se nahajale v bližini, opozorjene šele po raketah, ki jih je potapljajoča se ladja pošiljala proti nebu. Pomoč je došla pozno, rešenih je bilo samo nekaj nad 50 oseb. Na ladji se je med drugimi nahajalo znamenito pevsko društvo „Concordia“, ki je menda vse zgorelo in izginilo v morju. Kot vzrok se domneva strelo, drugi spet sumijo naklep kake zločinske tolpe.

Nevidni človek. V Ameriki pripovedujejo o doslej neznanem izumitelju, kateremu se je posrečilo s pomočjo električnih žarkov napraviti človeka nevidnega. Človek, ki hoče postati neviden, obleče neke vrste potapljaško obleko in nato stopi v kovinasto celico, ki je na eni strani odprta. Čim vpljučijo električni tok, postava najprej zameglji in postane nato prozorna in končno povsem izgine. Prisotni učenjaki so pri poizkusu lahko stopili v celico, so človeka v njej lahko potipali, a ga niso videli. Ta izum pač ne bo našel uporabe, lahko pa se izpopolni in tako postane resnica, kar so pripovedovali že mnogi romani in tudi mnoge stare pravljice „o čudežnem korenu“, ki raste v kresni noči in ima nenavadno moč, da napravi človeka nevidnega.